

Tilbud af behandlingsmæssig karakter efter servicelovens § 102

af konsulent Erik Jappe

Det er ikke alle servicelovens bestemmelser, der er lige kendte hos borgerne eller i kommunerne. En af de bestemmelser, som lever et ret ukendt liv, er [servicelovens](#) § 102 om hjælp til behandling m.v.

I DUKH oplever vi, at mange sagsbehandlere ikke har kendskab til den, og at de fleste aldrig har anvendt den i praksis. I nogle kommuner har man endog ikke oprettet en udgiftskonto til bestemmelsen. Bestemmelsen indeholder dog nogle muligheder for at yde hjælp, som fortjener at være kendt og anvendt i praksis.

Hvad kan § 102 anvendes til?

Efter § 102 kan kommunen ud over tilbud efter § 85 (§ 85 omhandler hjælp og støtte, som gør borgeren i stand til at varetage sin egen dagligdag) give tilbud om behandling til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer.

Tilbuddet gives, når dette er nødvendigt med henblik på at bevare eller forbedre borgerens fysiske, psykiske eller sociale funktioner, og når dette ikke kan opnås gennem de behandlingstilbud, der kan tilbydes efter anden lovgivning.

I [Vejledning om socialpædagogisk bistand, støtte- og kontaktpersoner, behandling og pasning af nærtstående efter reglerne i servicelovenom](#) er det anført i pkt. 15:

”Udgangspunktet for behandling efter serviceloven er, at det sædvanlige behandlingssystem efter sundhedsloven skal anvendes Men der kan være borgere, der har så alvorlige handicap, sindslidelser, misbrug e.l., at det kræver en særlig indsats eller en særlig indretning af behandlingstilbuddet.”

I samme vejledning præciseres det i pkt. 16 at

”§ 102 giver således hjemmel til, at borgere, der har behov for en ganske særlig behandling, kan få et relevant behandlingstilbud,

- *når det sædvanlige behandlingssystem ikke rummer den fornødne specialviden eller ekspertise, eller*
- *at det sædvanlige behandlingssystem efter en konkret vurdering ikke kan antages at være egnet til at behandle den konkrete borger.”*

Kommunen skal altså vurdere både det sædvanlige behandlingssystems viden og ekspertise og borgerens behov for behandling, når man skal vurdere, om mulighederne inden for behandlingssystemet må anses for at være udtømte. Hvis borgeren ikke kan ”rummes” i det normale behandlingssystem, er der efter § 102 mulighed for at bevillige støtte til tilbud uden for det offentlige behandlingssystem.

I [Vejledning om botilbud mv. til voksne](#) er det anført om behandling på kvindekrisecentre i medfør af servicelovens § 102:

”140. Behandlingsydelse forudsættes først og fremmest ydet efter de almindelige regler herom. Der kan dog være situationer, hvor disse regler ikke er hensigtsmæssige eller tilstrækkelige. Efter servicelovens § 102 kan der derfor i særlige tilfælde gives tilbud om behandling.

Behandlingstilbud efter servicelovens § 102 skal ligge ud over de tilbud, der generelt tilbydes efter sundhedslovgivningen og skal herudover indgå i en handleplan for den enkelte, som et led i den samlede sociale indsats. Der vil typisk kunne være tale om socialpsykiatrisk, psykologisk eller specialterapeutiske behandlingstilbud, som kan medvirke til at forbedre/vedligeholde den enkeltes funktionsniveau fysisk, psykisk og socialt.”

I [Vejledning om genoptræning og vedligeholdelsestræning i kommuner og regioner](#) (2014) står der i kap. 7.3.:

”Tilbuddene efter § 102 omfatter en mere behandlingsmæssig indsats i form af eksempelvis fysio- og ergoterapeutisk behandling eller tandbehandling.

Behandling kan gives efter § 102, hvis behandlingen ikke kan gives i det sædvanlige behandlingssystem, f.eks. fordi der er behov for en særlig indsats eller en særlig indretning af behandlingen.”

Rækkevidden

I [principafgørelse 28-17](#) har Ankestyrelsen forholdt sig til rækkevidden af § 102. Det fremgår bl.a. af afgørelsen, at

- en eventuel egenbetaling for behandlingen og eventuel ventetid ikke kan begrunde tilbud efter serviceloven, da det er et vilkår for alle,
- dette gælder, selv om borgeren er på kontanthjælp og har vanskeligt ved selv at spare op til at få fjernet tatooveringer i ansigtet,
- borgerens økonomiske situation og muligheder for opsparing ikke er hensyn, som kan indgå i vurderingen efter servicelovens § 102 om tilbud af behandlingsmæssig karakter,
- det ikke er nødvendigt at få fjernet tatooveringer i ansigtet med henblik på at bevare eller forbedre dine fysiske, psykiske eller sociale funktioner,
- mulighederne for behandling inden for det sædvanlige behandlingssystem var ikke udtømte, og borgeren skulle på lige fod med andre borgere benytte de almindelige behandlingstilbud.

Alternativ behandling

Kan der bevilges støtte til alternativ behandling efter servicelovens § 102? F.eks. til kropsspsykoterapi? Det har Juridisk hotline i et [vejledende svar](#) af 31.5.2017 forholdt sig til. Fra svaret:

"Det er vores umiddelbare opfattelse, at det ikke er udelukket at bevilge alternativ behandling efter servicelovens § 102, hvis de øvrige betingelser er opfyldt."

Kan-bestemmelse med klageadgang

Uanset, at det fremgår af § 102, at kommunen ud over tilbud efter § 85

"kan give tilbud af behandlingsmæssig karakter"

betyder det ikke, at kommunen kan undlade at anvende bestemmelsen. I DUKH har vi i tidens løb hørt fra borgere, at nogle kommuner helt har afvist at behandle ansøgninger efter § 102 blot med henvisning til, at kommunen generelt ikke anvender bestemmelsen.

Ankestyrelsen har med udsendelse af [principafgørelse 5-13](#) underkendt denne praksis. Fra afgørelsen:

"Kommunen kan inden for lovens rammer fastsætte et generelt og vejledende serviceniveau om kommunens brug af behandlingstilbud efter servicelovens § 102.

Kommunen skal behandle en ansøgning efter § 102 og tage stilling til, om borgeren opfylder betingelserne for at modtage hjælp efter bestemmelsen.

Af afgørelsen bør det fremgå, hvilken betydning et fastsat serviceniveau har haft for den konkrete afgørelse. I den konkrete sag skal kommunen foretage en individuel vurdering af, om den påtænkte indsats afhjælper behovet hos borgeren.

Ankeinstansen kan efterprøve, om kommunen i nødvendigt omfang har foretaget den konkrete, individuelle vurdering sammenholdt med det fastlagte serviceniveau ved afgørelsen af, om borgeren kan få den ansøgte hjælp.

Ankeinstansen kan endvidere efterprøve, om de kriterier, der danner grundlag for en kommunes afgørelse, er lovlige,

herunder om alle relevante kriterier er inddraget i vurderingen, og om prioriteringen og vægtningen mellem kriterierne er foretaget i overensstemmelse med almindelige retsprincipper."

Endvidere fremgår det af afgørelsen, at

- kommunen ikke kan undlade at tage stilling til, om borgeren opfylder betingelserne i § 102 med henvisning til, at borgeren må søge at få dækket den ansøgte hjælp efter [aktivlovens](#) §§ 81 eller 82,
- kommunen først skal tage stilling til, om det ansøgte kan dækkes efter § 102, og hvis den ansøgte hjælp ikke kan ydes efter servicelovens § 102, kan kommunen tage stilling til, om det ansøgte kan bevilges efter §§ 81 eller 82 i aktivloven.

Afrunding

I DUKH vurderer vi, at en række borgere ville være berettiget til at modtage hjælp af behandlingsmæssig karakter efter § 102, hvis de var klar over muligheden for at søge om hjælpen. Der er ikke sat snævre rammer for, hvad der kan ydes hjælp til. Der kan således ydes socialpsykiatrisk, psykologisk, specialterapeutisk, fysio- og ergoterapeutisk behandling eller tandbehandling.

Tilbud efter § 102 kan ydes uafhængig af boform, dvs. også til borgere, der f.eks. har ophold i botilbud efter servicelovens § 108. Hjælpen efter § 102 ydes uafhængig af økonomi. Mange borgere, der i dag ikke kan få den nødvendige behandling i det sædvanlige behandlingssystem, bliver henvist til at søge om hjælp til betaling af udgiften til behandling efter aktivlovens § 82, men her ydes hjælpen som bekendt efter en økonomisk vurdering.

Tilbud af behandlingsmæssig karakter efter § 102 kan således med fordel anvendes i en række situationer. Det er vigtigt at understrege, at kommunen skal behandle en ansøgning om støtte efter § 102 og ikke kan afvise at behandle den, fordi der i § 102 er anført "kan give tilbud".